

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

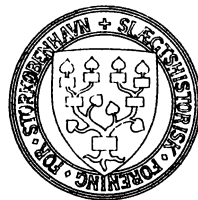
Slægt & Stavn

24. Aargang Nr. 3 August 2005

Den første udgave af Gerda Vindings Store og Lille Marie udkom under 2. verdenskrig. De legendariske Marie Kiks påklædningsdukker, havde i førsteudgaven sort sløjfe. Mariedykkerne opnåede en enorm popularitet. Der blev ligefrem dannet en Store Marieklub, hvor medlemmer, der byttede tøj til Mariedykkerne bar en lille broche. Der blev leget i time- og dagevis over det ganske land. Store og Lille Marie med den røde sløjfe udkom efter 2. verdenskrig. Gennem tiderne udkom de begge i 4 udgaver og opnåede hver, at få flere hundrede stykker tøj. Sorte Marie kom først efter chokoladerationeringens ophør i 1952, der kom kun denne ene udgave, og hun fik ikke tilnærmelsesvis så meget tøj som Store og Lille Marie. Hendes popularitet var imidlertid lige stor. Genoptryk af ark med påklædningsdukker kan ses og bestilles på www.victoriapalace.dk

**Slægtshistorisk forening
for Storkøbenhavn.**
<http://www.genealogi-kbh.dk/>

Stiftet den 7. januar 1977.

Formand:	Anna Margrethe Krogh-Thomsen. Hedebyvej 5, 3650 Ølstykke.	Tlf: 4717 9251 E-mail: krogh@get2net.dk
Kasserer:	Bent Jensen Konkylievej 23 2650 Hvidovre sfs.bentjensen@stofanet.dk	Tlf: 3678 8775 Girokonto: 220-8628 E-mail:
Sekretær:	Gyda Mølsted Ajax Alle 18 , 2650 Hvidovre.	Tlf: 3649 2878 E-mail: harald-gyda@adr.dk
Ansvarshavende redaktør:	Gitte Bergendorff Høstbo Obovej 14, 2730 Herlev.	Tlf: 4484 9131 E-mail: janhb@mail.danbbs.dk
Bestyrelsesmedlem.	Peter Wodskou Arnesvej 44 2700 Brønshøj.	Tlf: 3828 9475 E-mail:peter.wodskou@get2net.dk
Bestyrelsesmedlem.	Erling Dujardin Digehuset 5, st. 1 2670 Greve.	Tlf: 4390 8625 E-mail: fam.dujardin@image.dk
Bestyrelsesmedlem.	Merete Witt Lyshøj Alle 7, 2 sal th. 2500 Valby	Tlf: 36 46 43 71 E-mail: merete.witt@jubii.dk
Best.supplicant.	Ruth Elsøe Strandhaven 15, 3060 Espergærde	Tlf: 4913 2012 E-mail: ruth-e@mail.tele.dk

Bladet sendes gratis til foreningens medlemmer – 4 gange årligt: Uge 8 – 18 – 32 og 45.
Midt i februar, først i maj, først i august og først i november.

Deadline for forslag til artikler er 5. januar, 8. marts, 1. juli samt 4. oktober.
Prisen for enkelte numre er kr. 20.- (+ forsendelse). Abonnement koster kr. 100.- pr. år inkl. forsendelse. For udenlandske abonnementer betales desuden porto for forsendelsen..
Tilmelding kan ske ved indbetaling på foreningens girokonto 220 8628.

Kontingent for medlemskab af Slægtshistorisk forening for Storkøbenhavn er: kr. 225.- pr. år, inkl. Slægt & Stavn og 2 numre af Slægten. 2 samboende medlemmer betaler kr. 275.- pr. år.
Gæstebillet til vore foredrag er kr. 25.- pr. gang. Ved for sent indbetaling af kontingent pålægges et gebyr på 20.- kr. pr. rykker. Eftertryk med kildeangivelse er tilladt efter aftale med redaktionen.
P.S. Artikler i bladet afspejler ikke nødvendigvis foreningens holdning.

Adelheid Tofts erindring fra hendes ungdom under første verdenskrig

Jeg er født i Løgumkloster 1898, dengang var det tysk. Da jeg var 2 år flyttede vi til Flensborg, og senere da jeg var 8 år flyttede vi til Kiel, da min fader havde fået arbejde ved det kejserlige værft, her arbejdede han til 1914, da krigen kom. Vi var forberedte på at denne store krig skulle komme. Allerede et halvt år i forvejen blev der talt meget om den. De kom oppe i skolerne og undersøgte hvor meget plads der var, når der skulle laves mad til soldaterne ved fronten. De skulle jo have det hele parrat. Vi store skolepiger blev lidt uhyggelige til mode, da den store krig snart skulle komme.

Jeg blev konfirmeret i marts som krigen kom i august. For resten talte vi tysk i skolen og i hjemmet talte vi dansk, min søster og jeg var de eneste danskere i hele skolen. Min søster og jeg var meget forsigtige, for mine veninder ikke skulle høre at vi talte dansk. De sagde at alle danskere var "die dumme Däne", så det var jo bare om at tie stille med det. Men i hjemmet var det jo kun dansk vi talte. Vor familie i Sønderjylland var så glade, de sagde altid, hvor er det godt at I kan tale dansk når I kommer herop fra det tyske. Jeg kom på sommerferie deroppe, også i juli 1914. Dengang var der rigtig snak om krigen, så det var helt uhyggeligt. Så kom den dag hvor min familie sagde: "Nu kommer krigen, du må skynde dig hjem". Jeg pakkede mit tøj og rejste hjem til Kiel, jeg var lige kommet hjem den ene dag, og den næste dag kørte de rundt med trompeter og truttede i gaderne og råbte krig. Alle der havde været soldat og var under 45 år, skulle melde sig med det samme og i krig. Til alt held var min fader

lige 1 år for gammel til at komme med, så han slap.

Som jeg kom hjem til Kiel den ene dag, var der brev straks den næste morgen fra min moster i Løgumkloster. Skynd jer og pak og kom med det samme. Vi tog så af sted derfra tidligt om morgenen, så tidligt vi kunne. Vi kom til Løgumkloster kl. 10 om aftenen. Vi havde ophold i Tønder, og dér var der travlt, alle danskere de skulle jo spærres inde. Der var oprør i Tønder, så min danske familie, var bange for at man skulle fange dem der ikke skulle med i krigen, men de slap jo da, ja det var helt uhyggeligt den dag. Vi kom også helskindet til Løgumkloster kl. 10 om natten. Vi blev i Løgumkloster i nogle måneder, hvorefter vi rejste tilbage til Flensborg igen. I Flensborg havde vi besøg af alle de fætre jeg havde i Sønderjylland, som ikke var kommet med til fronten med det samme

Vore bekendte vi sådan havde, (alle unge mennesker som skulle til fronten), de kom så dér og blev klædt på og fik uniformer i Flensborg. Der kom det ene kompagni efter det andet af sted med sønderjyske unge mennesker, alle mine bekendte og 6 fætre.

De første fætre faldt allerede i september i Frankrig, og de andre var så med et stykke tid, også i Frankrig, men den sidste forsvandt i Rusland, han var kun 16 år gammel. Det var så uhyggeligt, for da de skulle af sted, så var vi der jo alle sammen. Alle familierne fulgte de unge soldater af sted. Hele familien rejste med til Flensborg.

De første kompagnier var smykket med blomster på deres hjelme og der var musik, når de gik ned igennem gaderne. De sidste kompagnier derimod tog af sted tidligt om morgenen, medens det endnu var mørkt, for at ingen måtte opdage at det bare var drenge, der blev sendt af sted. Det var alle dem på 16 år, og det kaldte de jo for "*wieder ein futter kanon futter*". Det sagde man, for det var jo foder til kanonerne. Men vi kunne jo høre dem når de kom trampende gennem gaderne. "*Wieder ein futter kanon futter*", det sagde man bare lige ud, og så var de væk med det samme. Drenge på bare 16 år, de havde aldrig set en sporvogn, de havde aldrig endnu set noget i en by, da de kom lige ude fra gårdene på landet.

Det var så uhyggeligt. Nå, men hvad endte det så med til sidst, der kom ikke mange nyheder fra fronten før efter krigen. Vi børn hørte jo ikke meget, husk på jeg var kun en 14 årig pige, dvs. der var jo et pral fra fronten med, at nu var de nået så vidt, og nu var de nået så vidt, og nu havde de slået så mange ihjel. Men vi tog os det jo ikke så nær som børn, som de voksne gjorde dengang.

Så kom der meget arbejde derhjemme, for det kneb med at få mad, for alt skulle til soldaterne, så vi skrubbete kartofler i stor stil. Vi havde store træbaljer stående, hvor vi rev kartofler, som vi så lavede kartoffelmelsgrød af.

Vi lavede også "*savo vælling*" af kartofler, ja det levede vi meget af, samt kålrabiroer. Vi havde så travlt med at tænke på alt det der skulle gøres og være færdigt så vi kunne få noget at spise. Der blev også slagtet lidt hemmeligt hjemme. På landet havde vi lidt, men i byerne havde de ikke noget. Slagterbutikkerne var tomme, der var ikke noget, og hvis der endelig var en slagter der havde lidt, så kunne vi stå i timevis, for at få et lille kvart pund (125 g). I timevis i lange køer for at få mælk. Vi skulle også stå en hel formiddag i kø for at få et lille ½ pund (250 g) stykke tør ost. Brød kunne vi heller ikke få, ja det var rent galt.

Min tante fra Løgumkloster måtte heller ikke sende kartofler, de skulle jo til fronten, så de sendte når de kunne en hel sæk gulerødder, det måtte de sende, og midt i gulerødderne havde de gemt 2 store rundnummer landrugbrød til os hver, med tykt lag smør på, for de lavede også smør i smug, det kunne de jo på gårdene, så det var en hel festdag når vi fik sådan en sæk gulerødder. Hvad levede vi ellers af, ja de kunne også inde i en sæk gulerødder have gemt et lille stykke røget flæsk. Her kunne vi koge suppe af bare sværen, så vi kunne lave grønålssuppe til 4 dage, og resten kunne vi så have i 8 dage. Sådan måtte vi indrette os, det gik jo også, vi var heldige, vi ikke døde af det.

De eneste soldater der var i Sønderjylland var dem der var på orlov. Når vi rejste med toget og skulle hamstre noget mad og noget mælk hos min familie i Sønderjylland, så kom de og undersøgte togene. Vi gemte det vi havde nedenunder bænkene, men efterhånden opdagede de jo, at vi måtte have noget med, og så undersøgte de under vore kjoler og under bænkene, og de tog hvad de fandt.

Vi var mange gange udsat for, at vi ikke kom hjem med noget mad, det var blevet taget fra os. Havde vi fået noget brød med smør gemt i vore tasker under vore kjoler blev det taget, det var vi udsat for mange gange.

Alt skulle gå til soldaterne til kanonfoder. Nu skulle de også have messingtøj og kobbertøj, alt hvad de kunne finde, så de gik rundt og undersøgte alle husene. Vi gemte hvad vi havde af messingtøj, heldigvis har jeg i dag en kobberkedel, for vi var så kloge, at vi gemte det langt op under taget. For vi havde jo skråt tag, og der havde vi lagt det ind under. Det tænkte de ikke på at vi havde gemt noget messingtøj og vores kobbertøj, dér helt inde under. Men vores messingstang på vores komfur, den kunne vi ikke gemme, for den vidste de jo, at den måtte være der. Den pillede de så af, samt vandhaner af messing. Alt hvad der var af messing i alle hjem og ude på alle gårdene blev taget smeltet om til patroner til soldaterne.

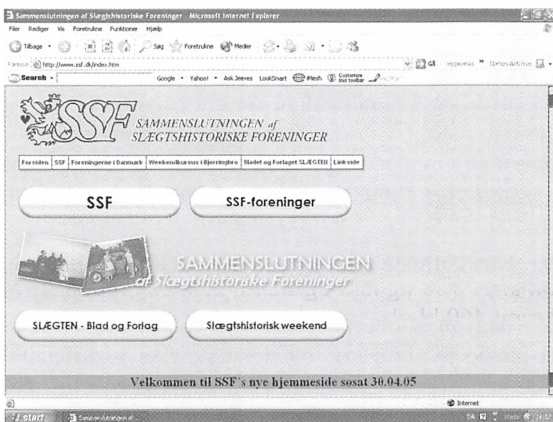
Vi havde jo også knapt med varme, det var sådan om morgenen at vandet i vandkandene var blevet til is, så vi havde ikke vand om morgenen, det var frosset så vandkanden kunne stå og springe, så koldt kunne det være, men vi havde jo gode dyner, så vi sov os godt varme i dem, så det gjorde ikke noget sådan set, men knap var det altså med det hele.

Vi sad og opholdt os mest i køkkenet og vi skulle næsten tælle hvert stykke koks, hvad vi sådan kunne køre og hente i små spande, for det hele skulle jo til fronten.

Det var ikke rart at være dansk i Tyskland, for man skulle være meget forsigtig med det, fordi de kunne være rigtig lede overfor danskerne. Da jeg var 16 år, kom jeg så i plads i Løgumkloster hos en lærer for det gjaldt om at være et sted, og der havde jeg jo min familie som kunne hjælpe mig.

Indsendt af Anna Margrethe Krogh-Thomsen

SSF har fået fin ny hjemmeside

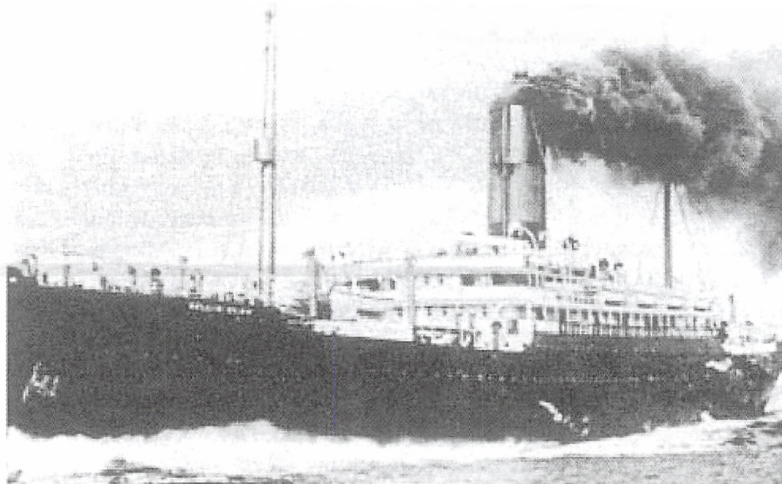
På SSF's årsmøde d. 30. april 2005 i Odense, blev den nye hjemmeside søsat. Siden er meget flot opbygget og nem at finde rundt i. SSF = Sammenslutningen af Slægthistoriske Foreninger i Danmark som også Slægthistorisk Forening for Storkøbenhavn er medlem af. Tillykke med siden. Prøv den nye hjemmeside på adressen www.ssf.dk

Oplevelse fra Landsarkivet

To damer sad og studerede en kirkebog – de skulle finde Jens Hansen. Den ene dame siger så: ”Der er to Jens Hansen'er født i det år! Hvem skal jeg tage?” – Den anden dame svarer: ”Tag ham dér..., for det er skrevet pænere”.

LANGELANDSK PIGES SKÆBNE

En dag i maj 1913 sagde en smuk ung pige ved navn Bertha på 19 år farvel til sine forældre på Tryggelev Mose på Langeland. Hun havde truffet samme beslutning som tusinder af andre unge danskere, bl.a. hendes to brødre, Carl og Ingvard; nemlig at søge lykken ved at udvandre til Amerika.

Dampskibet Hellig Olav, der sejlede tusinder af skandinaver til Amerika

Den 15. maj gik hun om bord på det 5.939 registertons store dampskib "Hellig Olav" i Københavns Havn. Det var forsynet med 9.600 hestekræfter og havde en besætning på 231 personer. Det medtog 953 passagerer, hvoraf 382 var danske. Foruden Hellig Olav var der 3 andre skibe, der sejlede mellem Skandinavien og New York, overvejende med udvandrere.

Hvordan livet har forment sig om bord, kan der nu kun gisnes om. Ifølge papirerne for rejsen, blev der af fødevarer inddet bl. a. 11.700 kg kød og flæsk, 2.000 kg klipfisk, 18 tønder kartofler og 10 tønder spegesild samt 460 hl øl.

Passagerlisten indeholdt 34 gifte mænd og 76 koner. Af ugifte var der 434 mandfolk og 308 fruentimmer. Der var 110 børn, hvoraf 14 benævnes pattebørn, d.v.s. under 1 år. 8 af passagererne på denne tur var fra Langeland.

Efter optagning af passagerer i Norge og 13 dages sejlads ankom skibet til øen Ellis Island i "Det forjættede land" den 28. maj. Langt de fleste udvandrere blev sat i land på denne ø, der ligger i Hudson-floden, kun få minutters sejlads fra New York. Formodentlig er Bertha hurtigt rejst videre til midtstaten Nebraska, hvor hendes brødre befandt sig.

Hun har sikkert haft arbejde fra ankomsten, idet brødrene, der var udrejst nogle år forinden havde lovet at skaffe hende beskæftigelse. Carl havde "taget land" og bygget en farm nær en naturlig kilde i det nordøstlige Nebraska, nær byen Jackson.

Bertha med sine 5 børn

Bertha blev et par år senere gift med en immigrant fra Sønderjylland, der dengang var tysk. Han var udrejst via Liverpool i England. Det blev ikke noget lykkeligt ægteskab. Han havde sjældent arbejde, og alt som kunne omsættes til drikkevarer blev straks omsat. Som nygifte boede de i en primitiv jordhule, hvor Bertha fødte de første af deres 6 børn. Da det blev mere og mere sjældent at manden kom hjem, forbarmede broderen Carl sig over hende, og byggede et

mindre træhus til hende. Det var ca. 2 gange 3 meter; det vil sige, nogenlunde den størrelse, som en dansk lænkehund ville synes passende. Her boede Bertha så med sine 5 børn, idet det ældste døde i 3-års alderen. Bord og siddepladser var lavet således, at de kunne klappes sammen når der skulle redes op for natten på den beskedne gulvplads.

Da der ikke var noget socialt sikkerhedsnet for immigranter, eller mulighed for at passe et arbejde for en enlig med 5 børn, levede de i den yderste fattigdom og elendighed. Indkomsten var begrænset til, hvad brødrene kunne afse af madvarer og lignende, samt hvad der eventuelt kunne tjenes ved at gå til hånde ved markarbejde på nærliggende farme. I november 1927 bukkede Bertha under og døde af lungebetændelse fra sine 5 børn. Hun blev kun 33 år gammel og børnene blev sat i pleje hos naboer og andre i omegnen, hovedsagelig af skandinavisk herkomst, idet faderen nægtede enhver forpligtelse for deres liv.

En af pigerne var kommet i pleje hos en familie, for hvem hygiejne endnu ikke var opfundet. En dag da Carl kom på besøg og så, at pigen ikke havde været vasket i månedsvi, tog han hende resolut under armen med sig hjem og hun kom aldrig tilbage.

Der er nok andre lignende oplevelser om immigranter, for hvem det er gået galt, og man må være lykkelig for, at der i nutiden er et vist sikkerhedssystem. Da jeg første gang besøgte "Guds eget land" og dermed mødte mine 10 fætre og kusiner med familier "over there", gjorde det et stærkt indtryk, at høre om fasters skæbne og se det "hus" hun havde boet i. Hendes forældre og hjemmeblevne søskende har sikkert aldrig kendt sandheden om Berthas liv, og det var nok også det bedste, for de kunne jo intet gøre for at hjælpe hende fra Tryggelev.

Som slægtsforsker er vi vant til, at der kan være uoverensstemmelser i de fundne data. Således også her, idet pigens navn i Politiets udrejsepapirer var blevet fejllæst fra Bertha til Dorte. I indrejsepapirerne var Sædballe, der var hendes sidste opholdssted blevet til Lodbolle. Endog dødsattesten, var der fejl i. Her var Bertha blevet til Burtha.

Knud Erik Hansen, "Langelænderen", januar 2003

Nørregade er formodentlig anlagt i det sjette århundrede. Den var byens bredeste gade og udgjorde sammen med Vestergade byens gamle hovedgader. Gadens største vartegn er domkirken Vor Frue Kirke, som blev opført på det højeste punkt af Absalon i 1191. Nørregade blev typisk beboet af skomagere og senere bryggere, som forsynede byen med øl. Børnesangen 'Der bor en bager på Nørregade' henviser til en af byens største bagergårde, som lå, hvor nu Bispetorvet skærer ind i husrækken ved Studiestræde. Bagergården gik til grunde ved det engelske bombardement i 1807, da tårnet på Vor Frue Kirke styrtede ned over gården. I midten af det 18. århundrede var Nørregade især kendt for sine billige værtshuse.

Stikkelsbærkage

1 pot umodne stikkelsbær
Stødt Kanel
1 finthakket citronskal
18 kvint smør
1 pægl. fint stødt smørtvebakker ("rasp")
6 æg
16 kvint sukker

Tilbehør: flødeskum

En Stikkelsbærgrød, som er kogt af 1 Pot umodne Stikkelsbær, deri røres lidt stødt Caneel, 1 Citronskal finthakket, 18 Quint Smør, 1 Pægel fintstødt Smørtvebakker, 6 piskede Æg, 16 Quint. stødt Sukker; røres godt tilsammen og kommes i en velsmurt Form, bages ved moderat Varme omtrent 1 Time, naar den er kold overstryges den med et lag Flødeskum

OMREGNINGSTABEL:

1 pund = 500 gram
½ pund = 250 gram
1/4 pund = 125 gram
½ fjerdingpund = 60 gram
1 lod = 15 gram
1 kande = 2 liter (ca.)
1 pot = 1 liter (ca.)
1 pægl = 1/4 liter (ca.)

1 otting = 0,2 liter
1 ort = 0,50 gram
1 lod = 15,63 gram
1 unse = 30 gram (c.)
1 mark = 125 gram
1 kvintin = 4 gram (ca.)
1 kvint = 5 gram

Alle de skæbner

Af afdøde Sognepræst i Gylling, Erling Kristiansen

Et uventet besøg i præstegården fik tankerne til at drage på langfart om alle de skæbner, som havde beboet huset igennem flere menneskealdre.

En formiddag sidste sommer kom her en ældre herre og spurgte, om vi havde nogle gamle døre. Straks antog jeg ham for en handelsmand og undrede mig over, at han ville spørge et sted, hvor han dog måtte vide, at huset, inklusive dørene, ikke tilhørte beboeren.

Det sagde jeg til ham. Temmelig brysk, er jeg bange for. Og så viste det sig, at det var mig, der tog fejl. Han kom ikke for at købe, men døre var så at sige hans hobby. Han havde i mange år været bogholder i et trælastfirma, herfra stammede interessen.

Oprindelig var det håndværket i dørene, karmene, fyldningerne, der havde fascineret ham. Men med årene var han blevet mere og mere optaget af dørenes funktion og dermed af de mennesker, der havde benyttet dem.

En dør, sagde han, er på en gang en indbydelse og et værn. ”Kom indenfor!” og ”Hold mig udenfor!” Tænk på, hvor tit man bruger døren som billede. Og så alle de skæbner!

Det samme kan siges om nye døre. Alligevel syntes han, der var noget særligt ved de gamle. Det gav jeg ham ret i. Vi var efterhånden kommet på bølgelængde og fik os en god samtale undervejs fra dør til dør.

Formodentlig har de ældste præster i Gylling boet samme sted som præsten nu, d.v.s. lige ved kirken. Men det er først efter Reformationen, man ved besked om præsternes navne og embedsperioder. Siden 1536 har her været i alt 17 sognepræster, heri medregnet den nuværende.

I 1720'erne lod Dines Guldberg den gamle præstegård nedrive og en ny opføre. Af denne ”nye” præstegård står sydfløjen endnu med den lange gang og de seks solide døre – ”tofyldingsdøre i riflede gerigter” – ind til de forskellige små og store værelser.

Hr. Dines omtales af sine samtidige som ”høylærd”. En del af sin lærdom gav han videre til en fattig nevø fra Horsens, den senere statsminister Ove Høegh-Guldberg (1731-1808). Man ser dem for sig, drengen og præsten. I et hvidkalket kammer sidder de ved siden af hinanden og studerer Den hellige Skrift.

Efter at Dines Guldberg var død i 1758, blev Peder Laurids Bering sognepræst i Gylling. Samme sommer havde han prædiket for sin far ved en bispevisitats i Rind, Hammerum Herred.

Rind hørte dengang til Ribe stift, og biskoppen var ingen ringere end Hans Adolph Brorson. I sin indberetning skriver han: ”Provsten Hr. Vitus Bering var svagelig, derfor prædikede hans søn Studiosus Peder Bering skikkelig over Johs.: XVI, 33.”

Da Bering kom til Gylling, var han en ung mand, kun seksogtyve år, men en hel del ældre end sin tilkommende. Den 20. juli 1759 blev han gift med den kun 14-årige Maria Magdalene Brøndum.

Hun fyldte femten 22. august og har omtrent samtideig kunnet meddele sin mand, at hun ventede sig. I forsommeren 1760 fødte hun en datter, som i dåben 20. maj fik sin moders navn – vel fordi man var klar over, at moderen ikke kunne leve. Så skulle hun kaldes op.

Det var på den tid, den 15-årige Johannes Ewald var soldat i Tyskland. På grund af krigen med Østrig håbede han på et hurtigt avancement, så han ”med Anstændighed” kunne fri til den ligeledes 15-årige Arendse Huulegaard.

Maria Magdalene Bering, født Brøndum, var Arendses jævnaldrende, men behøver naturligvis ikke som hun at have været ”en af disse skyggefulde Skjønheder, hvis Smil er som Soelens gennem en regnfuld Himmel”. På den anden side er der ikke noget i vejen for, at man kan forestille sig hende netop sådan.

Hun døde 12. juni 1760. Hendes datter døde ni år senere, nøjagtig på dato: 12. juni 1769. Da var Bering blevet gift igen og havde fået flere børn. Den lille Maria Magdalene har således haft både en stedmoder og nogle yngre søskende. Forhåbentlig har de været gode imod hende.

I efteråret 1788 blev Berings ældste datter af andet ægteskab Elisabeth Marie (1762-1838) gift med degnen i Beder, Christian Friederich Ingerslev. Da Bering døde året efter, blev svigersønnen hans efterfølger.

Det betød, at Elisabeth Bering vendte tilbage til sit barndomshjem, og mon ikke hun er den, der har boet her længst? Mon hun har været hjemmefra bortset fra de første måneder af sit ægteskab og det sidste år, hun levede? Da lå hun syg hos en datter i Århus.

Også hendes mand flyttede til Århus i 1838 og lod så embedet passe af en kapellan. Formelt var Chr. Fr. Ingerslev præst i Gylling i over 50 år, nemlig fra 1789 til 1840, da han blev ”entlediget” og samtidig udnævnt til konsistorialråd.

I sin velmagtstid var han en meget virksom mand. Han skal have stået for udskiftningen her i sognet, og som de fleste præster dengang drev han selv præstegården. Han udgav også et par bøger: I 1795 ”Den retskafne og gudfrygtige Bonde. En lærende Fortælling for Almuen på Landet”. Og i 1800 ”Nyeste ABC eller Stave- og Læsebog for smaa Børn”.

Den sidste har desværre ikke været til at opdrive. Den er forsvundet selv fra de store videnskabelige biblioteker, og en henvendelse til en privat samler har heller ikke givet noget resultat. Efter en anmeldelse at dømme har den haft visse kvaliteter, og en tidlig ABC er det jo i hvert fald.

Ingerslevs efterfølger Hans Larsen Møller kom til Gylling i 1841 og havde naturligvis sin familie med. Mellem børnene var sønnen Otto, som på det tidspunkt var en dreng på 10 år. Efter embedseksamen blev Otto Møller kapellan hos sin far. Det var han i 10 år og blev så sin fars efterfølger fra 1870 til sin død i 1915. I sine første præsteår tog Otto Møller ud til møder, også i andre sogne. Han var et af redskaberne i den vækkelse, som i de år gik hen

over egnen.

”Det var en underlig Foraarstid,” skriver han, ”da der overalt laa Spirer i Jorden og ventede paa, at en Solstraale, en Aandsluftning kunde naa til dem. Der behøvedes kun at tales om Frelse, virkelig Frelse fra Synd og Død, saa var der flere, der lyttede og lod sig vække ved denne Tale; de stod ligesom beredte til at tage derimod”.

Siden kunne Otto Møller med harme og vemod tale om ”Ørkenvinden”, der lagde spirerne øde. Med Ørkenvinden mente han det politiske røre. Det skulle have været ”en folkelig, dansk og kristelig Vækkelse”. Og så blev det et slagsmål mellem Venstre og Højre.

Skuffelsen over den politiske udvikling var en af årsagerne til, at han begyndte at holde sig hjemme. En anden var af personlig art: Den sorg, der hjemsøgte ham og hans kone. Af tre sønner og to døtre fik de kun lov til at beholde en søn.

Efterhånden nøjedes Otto Møller med at tage ud i sognet, og i sine sidste år kom han så godt som aldrig uden for præstegården og kirkens område. Til gengæld blev hans bøger læst og drøftet rundt om i landet, og der kom mange for at høre ham prædike og for at rådføre sig med ham. En af disse besøgende, Holger Begtrup fra Frederiksborg Højskole, har tegnet et portræt af Otto Møller en sen eftermiddag i det bogfyldte studerekammer:

”Samtalen varede ofte, til det blev helt mørkt i Stuen. Saa blev den lille gammeldags Lampe paa Skrivebordet tændt ved en Fidibus, og i dens snævre Lyskreds traadte Præstens Ansigt atter frem med den store Næse og Hage, det hvide Haar over Hudens kønne røde Lød og de dejlige Øjne, der kunne se saa skælmske og saa kloge, saa sørgmodige og saa kærlige ud, at man fortryllet blev ved at stirre i dem, mens man lyttede til Talens rolige Gang.”

En anden besøgende var Jakob Knudsen. Hans roman ”Den gamle Præst” er ikke, hvad man forstår ved en nøgleroman. Men til selve personen, karakteren Mogens Castbjerg, har han i nogen grad ladet sig inspirere af Otto Møller. Jakob Knudsen mindedes senere det indtryk, Otto Møller ”efterlod hos dem der saae ham og talte med ham, et Indtryk af Myndighed og Kjærlighed, af en Skriftefader, som vi desværre ejer saa faa af i den protestantiske Verden. De, som tiltales af Myndighed og har Trang til at møde Myndighed, vil aldrig glemme ham”.

I Gylling Præstegård har vi en mindestue for slægten Møller, der boede her i næsten 75 år. Her står en reol med de bøger, Otto Møller har udgivet. Her står også hans smukke særprægede skrivebord, her er den grønne lampe, og en af de lange piber. Og frem for alt er her billeder. Også andre steder i huset bliver man mindet om tidligere beboere. Selv om her er restaureret og moderniseret, ved man jo, at her har boet nogle før. Tankerne kommer nemt til at strejfe dem.

Man tænker også på de mange, som har været herinde. Gennem århundreder har næsten alle i sognet på et eller andet tidspunkt haft ærinde i præstegården.

Det har ikke noget at gøre med, hvem præsten er, Ret forstået er han bare et nummer i rækken. Men for vedkommende præst, og hans familie betyder det meget at være med i

den sammenhæng.

Mindestuen for slægten Møller er indrettet i den gamle sydfløj – den, som den ”velærværdige og højlerde” Hr. Dines Guldberg lod opføre.

Her boede i mange år Otto Møllers ugifte søstre: Anna, Caroline, Dorthea (som blev kaldt Thea) og Nicoline (Nico). De havde deres egen husholdning, og i 1880’erne åbnede de en privatskole for piger.

Da min kone og jeg i 1969 kom til Gylling, levede endnu nogle ældre damer, der som børn omkring århundredskiftet havde været elever hos Frøknerne Møller. I en erindringskrivelse har en af dem, Anna Kuur, fortalt bl.a. om den temperamentsfulde Thea og den musikalske Nico:

”Hun lærte os at synge flerstemmigt, tit fire Stemmer. Jeg tror, det var ud over det almindelige dengang. Otto Møller holdt af Sang, og det skete ikke saa sjældent, at det lugtede af Tobak, naar vi kom ud i Gangen; saa sagde Nico: ”Nu har Otto været her.””

”Somme tider sang vi for hans Gæster, blandt andre Sjællands Biskop Skat Rørdam, der var hans Ungdomsven og Ven hele Livet. Sidste gang han besøgte Gylling, var han ovre hos os og roste os. Jeg tror nok , vi var stolte.”

Nu er de små piger fra dengang døde og borte. Ligesom frøknerne. Og ligesom jo de fleste af dem, der er omtalt her. Alle de skæbner, som han sagde, manden med dørene.

Kronik i Kristeligt Dagblad 12. oktober 1998.

Sognekort på Landsarkivets hjemmeside

Som noget nyt kan du nu på landsarkivets hjemmeside finde sognekort og andet godt. Det drejer sig bl.a. om over-sigter over hvilke gader, der hører til hvilke sogne, du kan se politi- og fattigkredse samt en oversigt over ændrede gadenavne i København.

Kortene finder du, når du på siden finder punktet ”**Hent og print**”, trykker og scroller lidt længere ned på siden. Adressen er:

www.sa.dk/lak/brugearkivet

HVAD POESIBOGEN FORTÆLLER

Jeg tror, at de fleste piger, på et eller andet tidspunkt i deres barndom, har ejet en poesibog. Jeg husker tydeligt, hvornår jeg fik min – det var den 9. november 1965, der år jeg fyldte 5 år.

Hele fornemmelsen af glæde, kan jeg genkalde mig den dag i dag. Jeg husker den lille firkantede pakke, der viste sig, at indeholde en lille kasse af gråt karton som, da den blev åbnet, åbenbarede det flotteste og mest ønskede i en 5 år gammel piges hjerte.

I æsken lå den smukkeste bog, jeg nogensinde havde set. Den var RØD, og havde ”guldstikninger” udenpå, samtidig, havde den sin egen nøgle, så jeg kunne ”låse” den. Hvis jeg i dag skal forsøge at sætte ord på, hvad jeg dengang følte, så er det næsten umuligt, for det er næsten ikke til at beskrive den salighed der ramte mig, da jeg sådan sad med den gave i skødet som jeg mest af alt, havde ønsket mig. Jeg ved bare, at følelsen næsten voksede frem helt nede fra tærerne.

Jeg fik en masse andre gaver den dag, men jeg kan ikke huske en eneste af de andre, for jeg så kun den RØDE BOG, som det var mig aldeles umuligt, at få øjnene væk fra.

Det pudsige er, at medens jeg skriver dette, så ligger bogen foran mig, og jeg bladrer forsigtigt og næsten med ærefrygt siderne igennem – eftersom bogen jo er ”en gammel dame”, da jeg som ejer denne bog, er fyldt fyre år!

Det første jeg ser, når jeg bladrer i bogen, er den kærlighed, der stråler ud fra den første side i bogen. Der har min mormor nemlig skrevet de første vers til mig – den dag på min fem års fødselsdag.

På siderne, der følger efter, er der vers fra forskellige skolekammerater, som jeg uvilkårligt sender en tanke, når jeg læser deres vers til mig. Jeg tænker helt naturligt på, hvordan de mon har det i dag, blev deres liv som de drømte om, eller, -gik det modsat?

Så følger der vers fra flere familiemedlemmer, der desværre ikke lever mere, men alligevel kan jeg sige, at de lever i min erindring. Når jeg ser, hvad de har skrevet, så husker jeg pludselig forskellige situationer og oplevelser. Jeg husker deres stemmer – og i enkelte tilfælde, kan jeg næsten ”høre” deres latter, som den rungede igennem stuen.

Den ”røde bog”, har som nævnt fulgt mig fra jeg var bare fem år gammel, og det siger sig selv, at den første forelskelse som ramte mig i teenageårene også er med i bogen som et meget kært minde. Jeg husker endnu de rødmenende kinder jeg havde, medens jeg ventede på, at genstanden for min forelskelse, skulle få taget sig sammen til at skrive i min bog. Det skete jo ikke helt uden sværds slag, da han også var teenager, og absolut ikke indstillet på, at skrive i ”tøsernes” poesibøger. Men han gjorde det og jeg husker sagtens, hvordan hjertet dansede polka i brystet på mig – bare fordi HAN langt om længe skrev noget så åndrigt som sit navn i MIN røde bog.

Når jeg bladrer videre i bogen, viser det sig ganske tydeligt, hvordan livet går sin gang og hvordan man som menneske, gradvist vokser og finder sine egne ben. For naturligvis er der også en hilsen fra den første store og rigtige kærlighed. Også den har fundet vej til en plads i bogen. Idag er jeg så en voksen, gift kvinde omkring de fyrrer år, midt i livet og alligevel med en rimelig erfaring om, hvad livet byder det enkelte menneske af glæder og sorger. Jeg kan kun sige, at jeg har været så heldig, at jeg den 29. januar 2001, kunne fejre kobberbryllup med min mand. Ligesom min mand også har skrevet om sine tanker i forbindelse med denne mærkedag.

På denne måde, kan man sige at den RØDE BOG, der begyndte som en poesibog for en lille pige på fem år, nærmest er blevet en slags livsbog for mig – den voksne kvinde.

Det var min mormors hensigt at vise mig, hvor meget jeg betød for hende og hvor dyrebar jeg var for hendes liv da hun gav mig bogen, hvilket jeg naturligvis ikke helt forstod dengang. Imidlertid, lærer livet os voksne, at kærlighed og accept, ikke er noget, man bare får, men at det er en stor gave som vi er så heldige, at få og som vi derfor skal og bør værne om. Netop derfor er jeg ekstra glad for min poesibog/livsbog, for i den kan jeg se, hvem jeg var i forskellige perioder af mit liv – og hvor meget jeg fik lov til at betyde for de mennesker, der holder af mig. For i bogen står det sort på hvidt som deres hilsen til mig – hvilket igen betyder, at jeg på en næsten håndgribelig måde, er i stand til, at bære alle disse mennesker med mig videre i mit liv. Det er en god ballast at have med.

Når jeg engang bliver gammel, er det muligt, at jeg måske ikke kan komme så meget omkring, men så vil jeg have min ”livsbog” og i den kan jeg SE alle de mennesker som har betydet noget for mig. Det igen, -fortæller, hvilken kostelig gave det var jeg fik fem år gammel. Den bog vil når jeg bliver gammel, være et vidnesbyrd om, hvem jeg var og hvilke mennesker, der har haft betydning for mig og mit liv. – **Den RØDE BOG** ender med at blive en fortælling om et menneskeliv.

Liselejefiskerne 1784-1950

Tre slægter

Bogen er opbygget omkring de officielle Folketællingslister fra 1787 indtil 1940 samt kirkebøgerne i Melby sogn, Torup sogn, Tibirke sogn, Vejby sogn og enkelte andre. Det bearbejdede materiale er anført i overskuelige skemaer, og følges i tekstdelen op med en beskrivelse af de enkelte slægter og familier, deres liv, virke og udvikling. Skemaerne er opbygget omkring de tre store slægter: Olsen, Rasmussen og Frederiksen - nævnt i den rækkefølge, som deres alder berettiger til. Kun Olsen-slægten kan følges helt tilbage til 1787, de to andre kan følges tilbage til 1801, men Olsen som slægtsnavn har måttet vige for Frederiksen, idet de to slægter på et tidspunkt blev samgifte. I bogens forløb møder man mange dramatiske hændelser i form af forlis, indefrysning, ulykker og selvmord som det værste, men her berettes også om familieudvandring til USA, og uden forklaring forsvinder hele familier fra Liseleje. Derimod findes ikke ret mange skilsmisser. En lang artikel ("Drømmen om en havn") handler om, hvordan molebyggeriet kom i stand, og om hvordan det kom til at gå. Artiklen er udarbejdet på grundlag af et meget stort arkivmateriale fra Rigsarkivet, som venligst stillede de originale aktstykker til rådighed. Vi kommer igennem en 40 års periode på godt og ondt.

Gennem beskrivelserne opdager man også, at fiskersamfundet begynder at ændre sig. Andre erhverv forekommer i flere og flere tilfælde gennem årene. Hagelund-slægten er et eksempel på, at håndværket kommer til Liseleje for at blive, og selv om der er fiskere mellem hagelunderne, så er det dog efterhånden håndværkerne, der kommer i flertal. Skemadelen er endnu ikke færdig, men den kommer til at indeholde en afdeling med beskrivelse af fiskerbåde og deres mandskab. Desværre har det ikke været muligt at fremskaffe materiale, så beskrivelsen kan blive fuldstændig. I bogen kan et par fiskere også opleves som forfattere. Vi kommer en tur til de dansk-vestindiske øer, og en anden tager os med til Middelhavet. De har hver især haft sans for at skrive om noget væsentligt.

Mange lokale har været meget behjælpelige med at skaffe oplysninger, selv fortælle og stille eget arkivmateriale til rådighed, bl.a. gamle postkort og familiefotos.

Pastor Halling (sognepræst i Melby fra 1898 til 1911) har i Melby sogns kirkebog meget udførligt nedskrevet enkeltheder om de druknede, så man kan danne sig et indtryk af ulykkens forløb og omfang. Her følger en sammenfatning af de forskellige oplysninger fra kirkebogen kædet sammen med andre oplysninger og kendsgerninger fra det lokale område.

Nogle af de omkomne var følgende:

Ole Christian Rasmussen søn af fisker Ole Jensen Rasmussen og hustru Ellen Kirstine boende matr. nr. 29 i Liseleje. Ole Christian var født i Liseleje den 5. september 1901. Hans to ældre brødre var Hans Peter og Hans Jørgen (Ludvigs og Emils far). Ole Christian blev kun 10 år. Han blev fundet en halv måned efter ulykken - den 5. oktober, hvor han var drevet i land på kysten ved Tollerup Bakker lidt vest for Hyllingbjerg.

Jacob Edvard Bagge søn af købmand Johannes Mikael Bagge og hustru Anna f. Beyrholm Fraas boende matr. nr. 49h i Liseleje. Jacob var født den 15. juli 1902 i København, hvorfra familien flyttede til Liseleje i 1907. Jacob nåede kun at blive 9 år, og han var den yngste af de omkomne. Han blev fundet af en fisker fra Gilleleje, som 3 mil nord-nordvest udfor Nakkehoved fandt Jacob i et af sine garn den 5. oktober 1911 - altså mærkeligt nok samme dag som Ole Christian.

Disse sørgelige kendsgerninger kan alle findes i kirkebogen i Melby, men der var også et oplivende moment at fortælle om. Historien har jeg fået af Emil Rasmussen, Lynæs, hvis farbror som nævnt var blandt de omkomne, hvor Emil fortæller i bogen om ulykken.

Bogen kan købes hos Holger Hansen, Tlf.: 7566 9027, for 180 kr. inkl. forsendelse.

Af Holger Hansen, Fr.værk Ugeblad 15-4 2003 (Slægt og Stavn har bragt en forkortet udgave af artiklen)

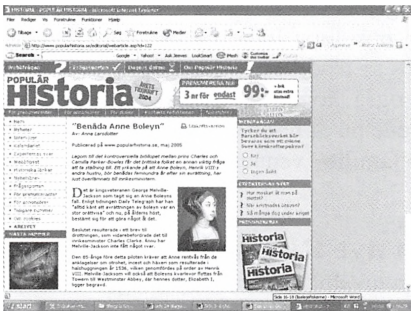
Slægtsforskning på Landsarkivet Odense?

Overnatning og morgenmad tilbydes udenbys slægtsforskere. Stort, lyst værelse med dobbeltseng. Central, rolig beliggenhed i rækkehus, 100 m. til bybus til Landsarkivet.

Enkelt person 250 kr., to personer 350 kr.

Henvendelse til Jytte Hammerich Fauerby, J L Heibergs Vej 97, 5230 Odense M.

Tlf.: 6612 8002

Svensk historisk hjemmeside!

Populär Historia udgives af Svenska Historiska Media AB siden 1991. Redaktionen findes i Lund. Avisen udkommer tolv gange om året. Hvert nummer er på ca. 70 sider og indeholder udover en ti større artikler også historiske nyheder, eksperter svar på læsernes spørgsmål, debatindlæg, recensioner og et kalendarium. TS-upplagan 2004 var på 30 400 exemplar. Du kan også læse online på Populär Historia, her er spændene artikler f.eks

om man skal benåde Anne Boleyn (Henrik VIII's anden hustru), debatten er blusset op i England efter brylluppet med Prins Charles og Camila Parker-Bowles. Ønsket er lige overdraget den Engelske indenrigsminister.

Læs mere på www.popularhistoria.se

Foto- og Filmsamlingen på arbejdermuseet er lukket fra 1. juni 2005

Lukningen er sket som følge af et krav om væsentlige økonomiske besparelser over de næste tre år. Aftaler, som er indgået med lånerne inden 1. juni 2005, vil blive gennemført.

Fra 1. juni indgås ikke nye aftaler. Lukningen af udlånet og den tilknyttede service vil blive taget op til vurdering i år 2009.

(Det er jo rigtigt ærgerligt!)

Københavns Befæstningsdag søndag d. 25. september

For 5. år i træk afholdes Københavns Befæstningsdag og som de sidste 3 år er det på den sidste søndag i september, i år altså den 25. september. Så sæt X ved denne søndag.

Mange slægtsforskere er sikkert stødt på en eller anden forfar, der har været indkaldt til "Sikringsstyrken" under 1. verdenskrig. Mange af dem har så sikkert "ligget" på Vestvolden eller et af forterne evt. ved Tunestillingen. Tag ud stift bekendtskab med disse steder på Københavns Befæstningsdag.

Københavns Befæstningsdag er en dag hvor der sker mange ting på det der kaldes "*Københavns nyere Befæstning*", hvilket omfatter Vestvolden, Forter og Batterier i den nordlige omegn og på Amager, samt Søforter ude i Øresund. Hele dette anlæg er Europas, om ikke hele verdens, største og bedst bevarede storby-befæstningsanlæg.

Den 25. september vil der være mange aktiviteter i gang, på flere af disse anlæg, bl.a. friluftsgudstjeneste, rundvisninger, skydning med modelkanoner (Dansk Kanonørselskab), guidede cykelture, veteranflyvere og meget mere. Fra Fortunfortet i nord til Mosede fort i syd.

Kbh's amt har udgivet et hæfte der hedder: "*Københavns nyere Befæstning 1858 – 1920*" og nogle foldere: "*På cykeltur*" hvor folder nr. 12 - 14 - 15 og 20 handler om Københavns Befæstning. Disse skulle kunne fås på bibliotekerne, i hvert fald i Kbh.'s Amt. Der kan læses om Befæstningen og arrangementerne den 25. september på www.kbh-befaestning.dk. Det endelige program vil nok først ligge på hjemmesiden ca. midt i september, idet flere af arrangementerne laves af frivillige i forskellige lokale- og historiske foreninger m.m.. Forhåbentligt vil der også komme, en lille folder ud på bibliotekerne, omkring 1.september. Men husk allerede nu at reservere dagen, der vil helt sikkert være noget, der kunne interessere dig og din familie / venner.

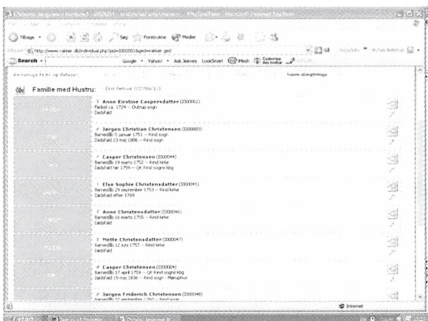
Af Tage Ejbøl

Folder om lokalplan på det nye Rigsarkiv

På Københavns kommune kontorer kan man få en lokalplan om det nye Rigsarkiv.

Rakker- og natmandsdatabasen www.rakker.dk

Databasen er etableret i et samarbejde mellem Esbjerg Byhistoriske Arkiv og slægtsforsker Willy Søndergaard. Willy Søndergaard har inddateret oplysningerne om rakkerne, mens Esbjerg Byhistoriske Arkiv har stået for internetpubliseringen. Alle dataene i Rakkerdatabasen er oprindeligt indtastet i Cumberland Family Tree. Læs mere på www.rakker.dk

Navneændring

Tilgængelighed 75 år

Navneændring betyder, at en person ændrer sit navn og f.eks. tager et nyt efternavn. Gennem det meste af 1800-tallet forsøgte staten uden større held at pålægge befolkningen at føre fast slægtsnavn. Fra 1892 og frem blev det navn, en person havde fået i kirkebogen, derfor fastfrosset - også selv om personen ikke brugte det i praksis. De mange protester fra befolkningen over ikke længere at kunne bestemme eller frit vælge sit eget efternavn førte til, at staten i 1903 forsøgte at løse problemet ved en forsøgsordning, der fortsatte i navneloven af 22/4 1904. Indtil 1903 havde man kun kunnet få sit navn ændret ved kgl. bevilling. Efter den nye lov kunne man lettere (og billigere) få et nyt efternavn.

Kirkebogen som udgangspunkt

Begynd altid med kirkebogens fødselsindførsel, hvor personens efternavn bør være rettet og have en anmærkning om navneforandringens dato og type. Typen - dvs. enten kgl. bevilling eller øvrighedsbevis - / - navnebevis - bestemmer, hvor navnesagen skal findes. Hvis typen ikke er oplyst i kirkebogen, kan man gætte sig frem efter et par hovedregler: Hvis navnet er et fornavn, en kvindes fødenavn eller et navn, en anden slægt allerede bruger, vil navneændringen indtil 1961 være sket ved kgl. bevilling. Hvis der derimod er tale om et nyt og selvopfundet navn, vil navneændringen fra 1903 og frem normalt være sket ved øvrighedsbevis - / - navnebevis. Myndigheden, der har afgjort sagen, bliver sjældent oplyst, så her må man gætte sig frem. Start med den myndighed, hvor ansøgeren boede, da han skiftede navn. Hvis flere familiemedlemmer søgte i fællesskab, vil sagen være behandlet, hvor hovedansøgeren boede. Hvis en mand har fået navneforandring, mens han stadig stod indskreven i lægdsrullen, vil den oftest være rettet og give helt præcise oplysninger herom.

Det er sjældent, at ansøgningen om navneændring indeholder en begrundelse for valget af slægtsnavn - undtagen hvis der er tale om retten til et allerede brugt navn.

Navneændring i København

Som i mange andre tilfælde havde København sit eget administrative system, hvilket gør søgningen efter navnesager anderledes end i provinsen. I København skulle en person fra 1903/1904 indgive sin ansøgning til Københavns Overpræsidium, i hvis arkiv den derfor findes. Det gælder både ved kgl. bevilling og ved øvrighedsbevis. I Vejledningen finder du en registratur over Københavns Overpræsidiiums arkiv under gruppen "Københavns Overpræsidium".

Navneændring i provinsen

Skete navneforandringen ved øvrigheds- eller navnebevis uden for København, skulle ansøgeren mellem 1903-1961 sende ansøgningen til politimesteren. Indtil 1919 kaldtes politimesteren for retsbetjent; og sagen skal indtil da findes i retsbetjentarkivet og derefter i politiarkivet. Fra 1962 overgik myndigheden til amterne og senere til statsamterne. Fra 1904-1961 tog amtet sig også af kgl. bevillinger. I Vejledningen finder du relevante registraturer under grupperne "Retsbetjente -1919", "Politi 1919-" og "Amter & statsamter".

Kilde: www.sa.dk

Hvilke arkivalier finder jeg på Rigsarkivet

Rigsarkivet opbevares arkivalier fra centrale statslige myndigheder, som f.eks. ministerier og styrelser, men også arkivalier fra nedlagte myndigheder som Danske Kancelli eller Landetaten findes her. Desuden opbevarer Rigsarkivet over 10.000 personers og foreningers arkivalier. Det drejer sig om meget store mængder papir - over 140 hyldekilometer.

Du kan i vores elektroniske registratur Daisy finde oplysninger om alle arkivskabere samt cirka halvdelen af vores arkivalier, bl.a. alle arkivalier afleveret fra 2001 og fremefter. Du kan desuden i Rigsarkivets Samlinger finde en generel oversigt over arkivskabere og afleverede arkivalier op til cirka 1990.

En anden mulighed er at bruge Rigsarkivets publikumsfaciliteter på Slotsholmen. Her finder du en lang række hjælpemidler, som gør det nemmere at finde rundt i vores omfattende samlinger. Af disse kan nævnes: -guider, -registraturer, -afleveringsfortegnelser.

Hjælpemidlerne introducerer og beskriver de forskellige myndigheder, institutioner og privatpersoners arkiver og indeholder nøjere beskrivelser af de arkivalier, som arkiverne består af.

De *lokale* statslige myndigheders og institutioners arkiver opbevares i de fire landsarkiver.

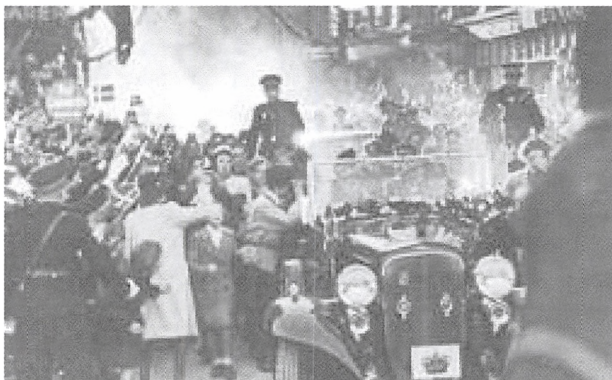
Bemærk, at en del af det nyere arkivmateriale ikke vil være umiddelbart tilgængeligt. Læs mere om tilgængelighed i arkivalier under Adgang til arkiverne på Statens Arkivers hjemmeside www.sa.dk.

Kilde: sa.dk

Kongelig køreglæde

Jeg er i øjeblikket i gang med at skrive en bog om de automobiler det danske kongehus har ejet siden 1906 til i dag.

I den forbindelse er jeg meget interesseret i at lokalisere alt billedmateriale der findes med de kongelige og deres biler. Det kan være privatfotos fra begivenheder hvor medlemmer af kongehuset har været på besøg, eller billeder hvor der

på anden måde er kommet en kongelig bil med. Specielt første halvdel af århundredet er svært at finde tilstrækkeligt gode fotos fra. Jeg vil sætte utrolig stor pris, på al den hjælp jeg kan få, og håber meget, at I vil gøre jer den ulejlighed, at kigge i jeres arkiver efter fotodokumentation, der er relevant i den forbindelse. Bidrager I med materiale, vil I naturligvis blive krediteret for det i bogen. Martin Lund, Journalist/forfatter, Gothersgade 30, 1123 Kbh K. **Mailadresse: nitram@lundmail.dk**

Et besøg på nostalgimens vej

En skøn perle og udflugtsmål er den 300 år gamle stråttekte gård i Skudstrup - tæt ved den kønne gamle Knagmølle ved Kongeåen – her ligger en lille nostalgibutik.

Gården og butikken ejes af Gitte Reinholdt og hendes familie som har boet på gården i 12 år og kender de oprindelige ejeres navne i lige linje siden 1542. Oprindeligt er det en helgård eller en tvillinggård, hvor 2 gårde (ligger også således idag) hørte under samme ejer. Senere blev de opdelt med forskellige ejere. Det vides at de nuværende bygninger eksisterede, da de blev solgt videre i 1701. Her var man i Sønderjylland allerede begyndt at brænde tegl, så gården fremstod ikke som bindingsværk, som man ellers ser det hos gamle gårde fra denne tid. Familien Reinholdt har fundet mange herlige tegn fra svunden tid på gården. F.eks. er murstenene brændt i egen teglovn på marken, så der kan se aftryk af græsstrå i dem, og nogle af murstenene er nummerede, f.eks. står der skrevet med en finger, nr. 100. Gitte og familien har levende fulgt de små glimt af livet under de tidligere ejere. Her er virkelig sjæl. Det er svært at slippe en sådan lille perle, men Vesterhavet og Gittes slægt på Fanø kalder. Her er der også historie at hente: Man siger, at 7 mand fra Mandø; drog til Fanø, hvor man ellers kun fiskede om sommeren i fordums tid, hvor alle var hjemmehørende under Ribe. Gittes slægt hed op gennem tiden Mandø til efternavn, og hun kender dem fra den øverst figurerende på slægtstavlen, en Søren Mandø, der sejlede med sin 11 læsters båd på bl.a. Norge. Gitte fandt ham, da hun gennemgik Historien om Ribe by under sit studium. Han blev den sidste hjemmehørende skipper i Ribe, inden åen sandede til. Ellers udviklede slægten sig på Fanø med kvinderne hjemme i en ofte fattig hverdag, hvor mændene i slægten sejlede langfart og kun sjældent sendte penge hjem til familiens ophold. Det maritime og havet ruller i årene, og Gitte føler sig meget forbundet med øen, selv om hun først nu flytter permanent derover med sin familie. Livet her ved Kongeåen og den skønne gamle gård, som nu er sat til salg, er dejligt, og det har været et trygt barndomshjem for Gittes børn her i deres første leveår, men hun glæder sig til at komme ud til yderste klitrække og havet igen.

I gårdens butik kan du finde et væld af gaveidéer med nostalgisk præg - lige fra genoptryk af danske og udenlandske påklædningsdukker, kort og klippearbejde til et stort udvalg af glansbilledmotiver og decoupageark fra hele verden.

Butikken ligger i landsbyen Skudstrup mellem Vejen og Vamdrup og kan besøges efter forudgående telefonisk aftale på 7484 8500. Kontortiden er mandag-fredag fra kl. 10-14. Knagmøllevej 15, Skudstrup 6630 Rødding tlf. 74 84 85 00 info@victoriaspalace.dk eller på hjemmesiden www.victoriaspalace.dk

Butikken flytter som nævnt ovenstående efter Nytår til det skønne Fanø. Butikken er inddelt i 3 afdelinger med salg af påklædningsdukker, glansbilleder og decoupage-motiver, reproduktion af danske tegnere, heriblandt Christel, victorianske kort og skrivelier samt bøger, musik og plakater. Butikken og de skønne omgivelser ejes som nævnt af Gitte Reinholdt, der har været så venlig at give os lov til, at bruge klip fra hendes meget flotte hjemmeside til vores blad. På hjemmesiden kan der bestilles online fra butikkens store flotte vare udbud.

Anne Hvides Gård

Anne Hvides Gård er den ældste verdslige bygning i Svendborg. Ved restaureringsarbejder omkring 1915 efter museets overtagelse af bygningerne fandt man rester af kalkmalerier. Man afdækkede bl.a. spor af et par adelsvåben, der er identiske med lignende adelsvåben på to ligsten i Ulbølle kirke. Dette sammenholdt med skriftlige kilder viste, at bygningen er opført af adelsdamen Anne Hvide ca. 1560 efter at hendes mand, Jesper Friis til Rødkilde, var død i 1558. På den tid var det almindeligt, at adesslægter holdt til i byen om vinteren og på landet i sommertiden. Anne Hvide var den næstsidsste af den berømte Hvide-slægt. Hendes mand havde i Grevens Fejde haft befalingen over skytset på ”Kärnen” ved Helsingborg, hvor han havde udmærket sig og senere af kongen fået store forleninger, bl.a. Malmöhus. Deres eneste barn, en datter, døde blot 18 år gammel.

Foto: Anne Hvides våben fundet under restaurering i 1914. Efter Anne Hvides død i 1577 går der en del år, før der foreligger noget om bygningens ejere. Det siges dog, at den skal have været ejet af adskillige adelige. Omkring år 1700 ejedes den af gehejmeråd Niels Krag til Egeskov, og i 1723 betegnes den som ”Herregården i Vor Frue Sogn”, den tilhørte da kammerjunker Krag, en søn af tidligere nævnte Niels Krag. Ca. 1740-56 tilhørte Anne Hvides Gård viceadmiral Jacob Rostgaard, der tidligere havde været Tordenskjolds nære medarbejder. Rostgaard tilbragte sine sidste år på Anne Hvides Gård, og efterlod sig kun

lidt ved sin død. Derefter kom ejendommen, på mere borgerlige hænder.

I 1769 fik skipper og klubvært Christen Børgesen skøde på ejendommen, der bestod af den nuværende museumsbygning, en halvtagsbygning bagved og et toetages bindingsværks havehus. Hertil kom yderligere mod syd et nifags forhus med portindkørsel til gaden og et trettenfags sidehus, alt i to etager og i bindingsværk.

Tiden omkring 1800 var klubbernes og de dramatiske selskabers tid, og de fik til huse hos Børgesen. Byens betydende mænd samlede her i de efterfølgende år. I 1806 døde Børgesen, men enken førte virksomheden videre sammen med sønnen Nicolaj Børgesen, der betegnedes som skipper, traktør og gæstgiver. I 1812 stiftedes Svendborg Dramatiske Selskab, der havde teaterlokaler hos Børgesen indtil 1829.

Nicolaj Børgesens 3. kone var Dorthea, en skomagerdatter fra Gerritsgade, og hun var ”Madam Børgesen”, Svendborgs kendteste person på sin tid. Hun blev enke i 1837 og førte i 30 år gæstgiveriet videre. Hun indrettede bl.a. værelser for rejsende, lod en tilbygning opføre, og stod for mange store arrangementer i byen, bl.a. fashionable bryllupper og kongebesøg og ved folketingsvalg var en del af afstemningerne henlagt hertil. Madam Børgesen døde i 1867. Sønnen, der også hed Nicolaj og var skipper, rejste til Amerika, men beholdt bygningerne, der nu udlejes til mange forskellige formål.

Anne Hvidesgård kan besøges fra: 26. juni-30. september, tir-søn kl. 10-17.

1.oktober – 31. december, ons-søn kl. 10-16. Entré: voksne 25.- kr., børn u/12 år gratis, pensionister/studerende: 15,-kr. Der gives grupperabat

Tlf: 62 21 76 15 eller 62 21 0261. www.svendborgmuseum.dk

www.maritime-museum.dk

Siden grundlæggelsen af Hande – og søfartsmuseet i 1915 har museet opbygget en enestående fotosamling på Kronborg, der i dag tæller over 150.000 fotografier. En imponerende samling, som museet i år 2000 tog initiativ til at digitalisere og formidle via Internettet. Projektets første fase (registrering af ca. 50.000 motor – og dampskibe) forventes færdig her i midten af 2005. Samlingen består nu af 19.000 fotografier. Teksterne til fotografierne er dem som museet har fået indleveret sammen med fotografierne, eller hvad registratorer har ment skulle med. I databasen kan man søge på skibsnavn, rederi, skibsværft, havne, årstal m.m. ligesom man kan søge i fritekst. Så mangler du et billede fra den lokale havn, så prøv at besøge hjemmesiden.

Slægtshistorisk forening for
Storkøbenhavn
Red. Gitte Bergendorff Høstbo,
Obovej 14, 2730 Herlev.

91558 KHC
PER ANDERSEN
JYLLINGEVEJ 111
2720 VANLØSE

279

000

0000320

Indholdsfortegnelse:	Side
Foreningsoversigt	2
Adelheid Tofts erindring	3-6
Langelandsk pigens skæbne	7-9
Alle de skæbner	10-13
Hvad poesibogen fortæller	14-15
Liselejefiskerne	16-18
Navneændring	19
Hvad finder jeg på Rigsarkivet m.m.	20
Et besøg på nostalgis vej, Anne Hvides gård	21-23

Indhæftet i midten: Efterårsprogram 2005

Gad vide, hvem mine
forfædre var? Det kan man
finde på arkivet!

<http://www.sa.dk/sa/godehistorier>